Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза! *Ленин—Сталин паша верч кучедалаш ямде лий!*

Ямде лий

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЕ

Адрес: Йошкар-Ола, Совет пӧрт, „Ямде лий" редакций.

ВКП(б)-ын XVIII-ше С'ЕЗДШЫМ ОТЛИЧНО ДА САЙ ОТМЕТКА ДЕНЕ ВАШЛИИЫНА

Советский Союзын юный техникше-шамычлан

ШЕРГЕ ЙОЧА-ШАМЫЧ!

Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) партийын XVIII с'ездшым палемдашлан центральный йоча технический станций „Юные техники—в помощь школе" конкурсым увертарыш.

Мемнан элын чыла шемерже-шамыч партийный с'ездын созывшым стахановский паша дене, у сеҥымаш шамыч дене палемдат. Самырык техник-шамыч кугу-шамыч деч ынешт код да социалистический родинылан пайдале пашам тӱҥалыт—тиде пеш сай.

Мый чыла самырык техник-шамык конкурсыш ушнат да школлан шке кидышт дене тӱжем дене пайдале ӱзгар шамычым: химий да физика дене прибор шамычым, тӱрлӧ наглядный пособийым ыштат, манын шонем.

Н. КРУПСКАЯ.

Ик начар отметкат ок лий

Партий ден правительство мемнан верч чот тыршат. Садлан чыла тунемшылан отлично гына тунемашышт кӱлеш.

Мемнан школыштат кодшо чырык дене тангастарымаште успеваемость кӱзен. Но тиде шагал. Школыштына начарын тунемшым йӧршеш пытараш кӱлеш.

Ме большевистский партийын с'ездшым успеваемостым кӧлталме дене да ударник-шамычым шукемдыме дене вашлийына.

Тылеч посна шукышт ПВХО, ГСО значоклан нормым сдатлен пытарат да значокым налыт.

Шабдаров Ваня ден Куклин Ваня.

Мустай ПКШ, Шернур район.

XVIII-ше с'езд марте начар отметкым пытараш тыршат

3 февральыште Йошкар-Ола 1-ше № ан тӱҥалтыш школышто ВКП(б) ын XVIII-ше с'ездшым сеҥымаш дене вашлийме лӱмеш митинг лие.

Митингыш погынышо чыла тунемше-шамыч XVIII ше с'ездым шенгелан кодшым пытарен, сай да отлично отметка дене вашлийына, манын ойлышт.

Чыла классласе начарын тунемше - шамычым учитель-шамыч урок деч вара туныкташ тӱҥалыт.

Тунемше-шамыч Молотов йолташын XVIII-ше с'ездыште ыштышаш докладын тезисшым тунемыт. **РОК.**

Йошкар знамям огына мучыштаре

Мемнан звена отрядыште первой верым налын. Успеваемость эн сай. Индеш пионер гыч визытше: Швалев Н., Марков Ф., Марков А., Чимаева З., Лазарев А. ударник улыт.

Кокымшо чырыкыште ик плохо отметкат лийын огыл. Молан лияшыже: мемнан ик прогулат уке, кеч кунамат тунеммаште ваш-ваш полшева.

Мемнан звена йошкар знамям налын. Ме тудым огына мучыштаре. Кумшо чырыкыште успеваемостьым эше саемдена.

Макаров Федя.

Кугу-Шокшем ПКШ, Шернур район.

Альбомым ямдылена

Ме ВКП(б)-ын XVIII с'ездше нерген пионерский сборышто кутырен нална.

Тиде с'ездлан пионер ден тунемше-шамыч тӱрлӧ подаркым ямдылат. Меат ямдылаш решитлышна: 10 мартлан мемнан кажне звенан художественный альбомышт лиеш. **Н. Иванов.**

Морко район, Шеҥше кыдалаш школа.

Тиде Ежовский детдомысо воспитанница Киселева Зоя. Тудо Ежовский НСШ-ын V классыштыже тунемеш, ударница.

Фото—воспитанник Кудрявцев Викторын.

Марий-Кужер пелэ кыдалаш школын 5-ше классыште тунемше отличница Музурова Вера (Морко район) арифметика дене йолташыжлан умылтара.

УКРАИНСКИЙ ПИОНЕР-ШАМЫЧ ДЕНЕ КЫЛЫМ КУЧЕНА

Ме, Елеевский пелэ кыдалаш школышто тунемше-шамыч 1937 ий годсек Украинский ССР-се Коробковский кыдалаш школа дене ваш-ваш письмам колтыл шогена. Письма гоч ме тунеммаште нунын успеваемостьыштым, соревнованийыштым, мом тунем каймыштым пален шогена. Шукерте огыл нуно мыланна национальный вургемышт дене сниматлалтме снимка-шамычым колтеныт. Мыланна нунын вургемышт келшыш. Меат нунылан марий вургем дене сниматлалтме с н и м к е - шамычым колтышна.

Письма дене кыл кучымашнам умбакыже эше чот пеҥгыдемдена.

Иванов Николай.

Елеевский НСШ, 7-ше класс. Косолап район.

Ибраевын успеваемостьшо молан волен?

Мемнан школысо 7-ше классыште кокымшо звенан вожатыйже Ибраев Димитрий. Тудо икымше чырыкыште ударник ыле, кокымшо чырыкыште тунемме темпым волтен, садлан ударник лийын кертын огыл.

Мӧнгыжӧ толешат, Ибраев вигак йомак колышташ куржеш. Пел йӱд марте колышт шинчат, мӧнгӧ толшыже лӱдеш да тушанак мала. Туныктышын мӧнгылан пумо заданийжым шукташ монда.

Вара урок годым учитель йодмылан вашмутым раш каласен огеш керт.

Митя, тый мемнан звенан успеваемостьшым волтет. **Пионер.**

Кугу-Шокшем НСШ, Шернур район.

Арам огеш йом

Мемнан „Ленин" колхозышто колхозник - шамыч ончыч ломыжым арам кышкат ыле. Ме ик гана Лебедев Ион дене коктын ломыж поган лекна. Тидын дене пырля колхозник-шамычлан ломыж погымын кӱлешыже нерген умылтарышна.

Колхозник - шамыч умылышт. Ынде чыланат ломыжым поген аралат.

Чермазов Алеша.

Ронго районе, Кужмарий ял совет.

Шкенан эльыште

Финский вокзал лишне В. И. Ленинын выступатлыме броневикым мумо

1917 ий апрельыште эмиграций гыч Российыш тӱнямбал пролетариатын вождьшо Владимир Ильич пӧртылын.

Шке йӧратыме вождьыштым вашлияш Финский вокзалыш тӱжем дене питерский пашазе, солдат да матрос-шамыч толыныт. Йывыртен „ура" кычкырыме дене шуко кид дене кучымо Владимир Ильич вокзал лишне шогышо броневикыш кӧлталтын. Тиде броневик гыч Ленин Петроградын революционный пролетариатшым саламлен.

Тиде исторический броневик шуко жап кычалалтын. Тудым кызыт гына мумо. Броневик В. И. Ленин Центральный музейын ленинградский филиалын залешыже шындалтеш.

Куйбышев оласе Дворец труда.

„Ледовое побоище" верышке экспедиций кая

1242 ийыште Чудской ерыште русский войскан немецкий рыцарь-шамычым кузе шалатымышт нерген „Александр Невский" киносӱретыште сайын ончыктымо.

Йошкар Армийын артиллерийский исторический музейже тиде кредалмаш верысе ер пундаш гыч оружий-шамычым лукташ решитлен. Тиде пашам ЭПРОН шукташ тӱҥалеш.

Советский воздухоплаватель-шамычын учебный чоҥештымашышт

26 январьыште Гражданский воздушный ф л о т воздухоплавательный группын площадкыже гыч аэростат-шамыч отряд тений первой гана учебно-тренировочный чоҥештымашым ыштен.

27 январьыште аэростат-шамыч Калининский областьыш да Москва деч 100—120 километр кокласе Клин районыш волен шинчыныт.

Метеорологичес к и й условий сайогылулмаш гынат, учебный чоҥештымаш сайын эртен.

Юбилейлан ямдылалтыт

Ярославский пелэ кыдалаш школышто тунемше-шамыч (Черниговский область) великий украинский калык поэт Тарас Шевченкон юбилейже вашеш виян ямдылалтыт. Н у н о Т. Г. Шевченкон илышыже да творчествыже нерген фотомонтажым ямдыленыт. Почеламутшым тунемыт. Драмкружок Т. Г. Шевченкон „Назар Стодоля" пьесшым ямдыла.

Снимкыште: Азербайджанский центральный стрелковый клубын отличницаже, комсомолка Люба Кошкина. Тудо Баку оласе ӱдырышамыч кокла гыч эн сай снайпер.

Фото Ф. Шевцовын

13

ВКП(б)-ын латкандашымше с‘ездше

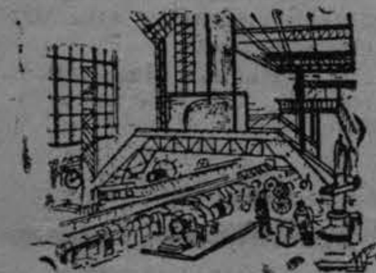
Куатле эл

Вич ий ончыч Москваште Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) партийын XVII-ше с‘ездше лийын. Тудо кокымшо сталинский вичияшын туӈалтышыже годым эртен. Мемнан куатле социалистический промышленность ончылан шуко кӱртньӧ, шӱй, нефть, машина да станок-шамычым пуаш задача шындыме ыле. Мемнан социалистический завод-шамыч колхоз ден совхоз-шамычлан трактор, комбайн, льнотеребилка да моло машина-шамычым эше утларак пуышаш улыт ыле. Тидым шукташ кӱлын. Советский элын обороноспособностьшым эше кӱшкӧ нӧлталаш шуко орудий, танк, аэроплан, корабль-шамычым ышташ кӱлеш ыле.

Промышленностьым ӱмбакыже шарыме тыгай кугу планым большевик-шамыч XVII-ше с‘ездыште пеӈгыдемденыт.

Вич ий эртен. Мемнан эл кугу сеӈымашым ыштен.

Кугу пашан кокымшо вичияш планжым мемнан эл первой пятилетка семынак тичмашын темен. Ынде мемнан эл станок, машина,

паровоз, дизель, турбин-шамычым Европышто эн шуко ыштен луктеш. Эн сложный механизм ден машина-шамычым, кугу прокатный стан—блюминг, автомобиль, самолет-шамычым ме шке ыштен луктына.

Эртыше вич ийлаште мемнан ял озанлыкна эше чот виянгын. Вич ий ончыч колхоз ден совхоз пасулаште 204 тӱжем трактор-ша-

мыч пашам ыштеныт гын, ынде мемнан кумда мландыштына пел миллион утла трактор-шамыч куралыт. Шурно погымо сложный комбайн машина $11^1/_2$ тӱжем ыле, кызыт 150 тӱжем шотлалтеш.

Тыге мемнан куатле элна кече гыч кечыш пеӈгыдемеш. Мемнан калык зажиточно да веселан ила.

Мемнан элысе калык социалистический родинын благыжлан трудитла. Тудо уло вийжым, уло шинчымашыжым пуэн пашам ышта. Элыштына стахановец, герой да социалистический трудын геройжо-шамыч шукын улыт. Нуно кажне кечын шукемыт. Вет мемнан элыште илаш сай да весела. Мемнан дене паша эрыкан да творческий.

Культура пеледеш

Мемнан элыште социалистический культурын пеледалтмыжлан уло тӱня ӧреш. 1913 ийыште кугыжан Российын школлаштыже 8 миллион йоча-шамыч тунемыныт гын, кызыт совет элыште 33 миллион школьник-шамыч тунемыт.

Эртыше вич ийлаште мемнан эл йоча-шамычлан тӱжем дене у школ, шӱдӧ дене клуб, технический станций, стадион-шамычым строитлен.

Мемнан социалистический наук ден культур эре ончык каят. Йоча-шамыч, чапле папанинец-шамычын кугу научный пашашт нерген, Чкаловын, Громовын, Гризодубован, Коккинакин да молынат чапле чоӈештымышт нерген те шарнеда чай. Тугак пытартыш вич ийлаште могай чапле фильм-шамычым ыштыме. Теве: „Чапаев“, „Мы из Кронштадта“, „Ленин в Октябре“... Писатель-шамыч шуко чудесный книга-шамычым возеныт, композитор-шамыч у опер ден мурым сочинятленыт, калык мурызо-шамыч у чапле стих-шамычым возеныт. Пианист ден скрипач-шамычна международный конкурслаште чапле сеӈымашыш лектыныт. Ученый-шамыч шуко шерге открытий ден исследованийым ыштеныт...

Наук ден культур тыге чот тудлан пеледыт, вет ме социалистический элыште илена, кушто калык талантлан чыла корно почмо.

Тӱнян светочшо

Партийын XVII-ше с‘ездше деч вара мемнан элыште кугу исторический событий-шамыч лийыныт. Калык Сталинский Конституцийым—шӧртньӧ книгам обсуждатлен да приниматлен. Тиде книга—СССР-се чыла калык-шамычын келшен илымашышт да чапле пашашт ден сеӈымаш книга. Мемнан государство кугу корабль семын ленинско-сталинский корно дене пеӈгыдын коммунизмыш кая.

Граница вес велне власть капиталист ден шакше фашист кашак кидыште. Тушто пашадымылык, нужда, шужымаш эре ешаралтеш. Нунын дене фашист-шамыч наука ден культурым тӱнчыктарат. Фашистский эллаште калык ындыралтын ила, но калыкым нигунамат сеӈаш огеш лий. Тудо але шкенжын пӱгыртымӧ тупшым виктара да айдеме вӱр йӱшӧ фашист-кашакым йӧрлешеш пытара. Пӱтынь тӱнясе калык-шамычын маякышт уло—тиде СССР. Пӱтынь тӱнясе шемер-шамыч Кремльын рубиновый звезда-шамычшым волгалтарат.

Йошкар Армийым нигӧат сеӈен огеш керт

Орышо фашист кашак мемнан ӱмбак кержалташ шонат, человеческий культурын волгыдыжым йӧрыкташ шонат. Капиталист ден фашист-шамыч мемнан элыш шпион ден диверсант-шамычым колтылыт, но тушман кеч кузе чоялана гынат, большевистский партий вуйлатыме почеш чапле советский разведка нуным разоблачитла. Мемнан элын тылыштыже фашизмлан тарлалтше троцкистско-бухаринский банда-шамыч советский калыкын пиалже дене, мемнан родина дене торгайнешт ыле, но тиде годымат нунын вуйыштлан тӱкныш, орышо пий кашакым лаш тыртыме.

Сталин йолташын эреак бдительный лияш кӱлеш, капиталистический окружений нерген мондыман огыл, манын ончыктымыжым пӱтынь калык пеӈгыдын пален шога. Советский калык белогвардейский амырчыкым тошкен лаштырген, шпионский пыжакш-шамычым куклен луктын да изменник-шамычым уло шыдыж дене пеӈгыдын каратлен.

Мемнан эл войнан шучкылыкшо нерген пала да тудлан отпорым пуаш ямдылалтеш.

Йошкар Армий эше чот виян лийын, тудо орудий, аэроплан, танк-шамыч дене эше чот поян лийын.

Хасан ер воктене мемнан мландым шупшын налаш тыршыше японский самурай-шамычлан Йошкар Армийын доблестный боецше-шамыч пеӈгыде ударым ыштеныт. Чыла интервент ден фашистский захватчик-шамычым ме кырен улына да ончыкыжымат кыраш тӱӈалына.

С‘ездлан мемнан подаркына-шамыч

Партийын XVIII с‘ездше почылтмо кечым—1939 ий 10 мартым—пӱтынь советский калык подарке-шамычым ямдылен вашлиеш. Кызыт с‘езд лӱмеш заводлаште, фабриклаште социалистический соревнованийым кумдан шарыме. Уже производствылаште пашазе-шамыч кугу сеӈымаш шамычым ышташ тӱӈалыныт. Пашазе-шамыч машина ден тӱрлӧ сату-шамычым эше шуко пуаш мутым пуат; колхозник-шамыч киндым эше утларак пуышаш верч кучедалыт; ученый-шамыч у научный трудым лукташ тыршат; писатель, композитор да художник-шамыч эше чапле произведений-шамычым возаш шонат.

Пионер ден школьник-шамычат партийын XVIII с‘ездшым достойно вашлийшаш улыт. Мемнан родинын самырык патриотшо-шамычат чыла калык семынак большевистский партийым да мемнан родной вождь да учитель Иосиф Виссарионович Сталин йолташым шокшын йӧратат.

С‘ездлан мемнан эн тӱӈ кӱлешан подаркына—эше сайын тунеммаш лийман. Урокыш нимогай опозданий деч посна коштaш, ик прогулымат ышташ огыл, образцовый дисциплина верч тыршаш—теве ме мом ыштышаш улына. Йоча-шамыч, чыла школьный задаванийым сайын, тӱрыс шукташ тыршыза, тунеммаште вараш кодшо-шамычлан полшыза, кызыт улшо сеӈымашеш ида шогал, а эре ончык да ончык кайыза!

Кокымшо подарке—тиде пионерский паша. Большевик-шамыч йоча-шамычым тыге туныктат: „Пионер—школышто, уремыште да ешыште чыла йочалан пример“. Отряд ден звеналаште пионерский паша-шамыч сайын кайышт, мемнан коклаште значкист-шамыч, презе ден пача-шамычын шефышт шукырак лийышт, манын тыршыман. Кажне отряд, кажне звена пашам интересно да содержательно ыштыже.

Кумышо подаркым те, йоча шамыч, шке шонен ямдылыза. Пионер ден школьник-шамыч коклаште возаш тӱӈалше поэт, писатель, музыкант, техник, художник, скульптор-шамыч ятырын улыт. С‘ездлан мом ямдылышаш нерген вот и те шоналтыза.

Дружный паша верч, йоча-шамыч! Ленин—Сталин партийын XVIII с‘ездшым сайын вашлийына!

Йошкар Армий кечылан ямдылалтына

Мемнан школысо осоавиахим кружок Йошкар Армийын XXI-ше идалыкшым чапле подарке дене вашлиеш.

Осоавиахим кружокышто 40 тунемше-шамыч улыт. Тудын пелен ПВХО кружок уло. Кызыт нуно нормым сдатлен пытареныт.

— Йошкар Армий пайремлан чыланат ПВХО значокан лийына,—маныт кружок член-шамыч.

Тымбаршев Миклай.

Шернур район,
Токтамыж ПКШ.

* * *

Ме Йошкар Армий кечылан виян ямдылалтына. Отрядной, звеньевой сборлаште Йошкар Армий нерген беседа-шамыч эртаралтыт. Кажне звена подаркым ямдыла. Отряд дене альбомым луктына.

Вожатый Курбатов В.

Пектубай район,
Кугеӈер тӱӈалтыш школ.

Авиамоделист-шамыч кружок почылто

Мемнан школышто авиамоделист-шамыч кружокым почмо. Кружокышто 12 тунемше-пионер-шамыч членлан шогат. Кодшо занятийыште авиамодельын строевийже нерген кружок вуйлатыше Веселов Е. сайын умылтарыш.

Кружок член-шамыч Суворов Толя, Веселов Е., Веселов Женя схематический модельым ыштеныт. Кружок вий дене куд схематический модельым ыштыме.

Загайнов Вася.

Роӈго кыдалаш школ.

Мемнан школ оборонылан огеш ямдылалт

Мемнан школышто оборонылан ямдылалтмаш паша йӧршешат уке. Школ директор ече шамычым налын пуэм, манын школ погынымаште кутырыш. Кызытат школыштына ик мужыр ечат уке.

Пионер-шамыч оборонный значок-шамычлан нормо сдатлымашым организоватлынешт. Но тиде пашам нигӧат огеш организоватле. Школ дирекций полышым пумаш уке.

Кунам ме оборонный значоклан нормым сдатлаш тӱӈалына?

Смородинов А.

Лаж‘ял НСШ, Шернур район.

КИТАЙСКИЙ ИЗИ ГЕРОЙ-ШАМЫЧЫН ПИСЬМАШТ

„Синьхуажибао" газет редакций СССР-ыш письмам колтен. Тиде письман авторышт советский йоча-шамычын изи йолташышт, 13—14 няш Дин Юй—кунь ден Чен Жен—сян улыт. Дин—Китайысе антияпонский йоча организацийын руководительже, а Чен—тудын полышкалышыже. Коктынат военный действиян район гыч—Аньхой провинций, Шусян уезд гыч улыт. Нине лӱддымӧ йоча-шамыч Китайым утарыше сарын настоящий изи геройышт улыт.

Шерге советский йолташ-шамыч, мир верч кучедалше мемнан ийготан йолташ-шамыч! Ме коктынат Аньхой провинций, Шусян уезд гыч, японский фашистский разбойник-шамычын налме верышт гыч улына. Шусянский антияпонский йоча организаций да пӱтынь Шусянский уездысе изи йоча-шамыч лӱм дене тыланда шокшо революционный саламым колтена.

Ме тыланда фронтысо илышна нерген икмыняр эпизодым колтынена.

Янцзы энерын северный серыштыже улшо изи курыкышто мемнан лӱддымӧ изана-шамыч пенгыдемдалтыныт. Фашистский разбойник-шамыч курыкын вершинышкыже кӱзаш тыршеныт. Эн первояк нуно мемнан пушка - шамыч лӱен кертме расстоянийыш тольыч. Но ме нунын ӱмбак ик ганат ыжна лӱйӧ; вара нуно мемнан пулемет - шамыч лӱен кертме растоянийыш лишемыч. Ме тугак спокойный лийна. Фашистский разбойник - шамыч курыкышто мемнан войска уке манын шоненыт да кӱшкӧ кӱзаш тӱҥальыч. Кунам нуно мемнан позиций дек 20—30 метр нарыш лишемыч, мемнан пулемет, винтовка, ручной гранат-шамыч ик ганаште шыдын мӱгыраш тӱҥальыч.

Ме тиде кучедалмашыште сеҥышна. Ме родинын пиалже верч кучедалше кок боецым йомдарышна, но противникын 700—800 еҥжым пытарышна.

Китайскай калыкын ыштыме, мемнан самообороно армий пеҥгыде. Мемнан калык йӱлалтыше, пуштедыше да грабитлыше, янлык семын йоча, ӱдрамаш да шоҥго-шамычым пуштедыше японский фашистский разбойник-шамычын кулжо ынеж лий.

Японец-шамычын Шусян денысе Шан-у вер гыч, восток велым наступатлымышт годым, оласе илыше-шамычлан шочмо мландым коден, палыдыме верыш куржашышт верештын. Кечывалым кум японский самолет шамыч ола ӱмбак кӱзеныт. Хищный курныж-шамыч мландыште изи кайык-шамыч ора гайым ужыныт—тиде куржшо-шамыч лийыныт. Эн первояк истребитель еҥ-шамыч ӱмбалне йыр пӧрдын, вара янлыкла нуным бомбардироватлаш тӱҥалын. Истребитель почеш бомбардировщик - шамыч каеныт, нуно бомбым кышкеныт. Теве тыге японский фашист-шамыч титакдыме да аралалтдыме мирный китай калыкым орландарат.

Мемнан шочмо вернам—Шусяным японский разбойник-шамыч налыныт. Нуно мемнан шусянский отрядым авыреныт. 800 еҥан героический отрядым, тушманлан добровольно сдатлалтдымылан строй дене шогалтеныт да пулемет гыч лӱен кышкеныт. Пуштедыме-шамычын капыштым японец-шамыч ола пырдыж гоч ӱлыкӧ кышкеныт. Олам налмеке, тушман-шамыч Чен Жен—сянын 72 няш кочажым да 68 няш куваважым тавышке тӧршташ заставитленыт. Янлык гай лийше бандит-шамыч вакшыш гыч кынел кертдыме ик кугызам шӱшкылыныт. Колышым мыскылен, нуно одеял дене вӱдылыныт да колышылан пӧртым „оролаш" кӱштен, омса деран шынденыт.

Но фашистский бандит-шамыч Шусянышке шуко жап лийын огытыл. Ик жап эртымек, ме Шусяным мӧҥгеш нална.

Ме южный капкашке наступатлышна, японец-шамыч мемнан лӱйкалымылан чот ишалтын, северный капка гоч лектын куржыныт. Корныштышт олан северный ужашысе чыла пӧртшамычымда лишыл ял-шамычым йӱлалтеныт.

Мир верч кучедалше изи йолташна-шамыч!

Ме фашистский разбойник-шамыч дене решительно да колымешке кучедалаш тӱҥалына!

Ме советский граница могырыш савырнен шогалына да тыланда шокшо революционный саламым колтена!

Тендан китайский изи йолташда-шамыч: ДИНЬ ЮЙ—КУНЬ ден ЧЕН ЖЕН—СЯН.

Чыла элласе газет-шамыч Молотов да Жданов йолташ-мытын ВКП(б)-ын XVIII с'ездыштыже ыштышаш доклад тезисышт нерген возат

ВКП(б)-ын XVIII с'ездыштыже Молотов йолташын—кумышо вичияш план нерген да Жданов йолташын—ВКП(б) уставыште вашталтыш нерген докладыштын тезисышт граница вес велне кугу интересым тарватен.

Чикагосо „Дейли ньюс" газет (США) Молотов йолташын тезисше нерген увертарен тыге воза:

„Советский Союз 1942 ийлан элын тӱсыжым вашталтыше кугу вичияш планым палемден."

Вес американский газет „Дейли уоркер" умылтара:

„Тезис-шамыч социализмын чот кушмыжым ончыктат. Советский Союз—калыкын ончыко ласкан да ӱшанен ончен кертме тӱнялан ик эл".

Шуко китайский газет-шамыч Молотов йолташын вичияш план нерген доклад тезисшым пӱтынек печатленыт. „Синьхуажибао" газет воза:

„Советский Союз коммунистический партий да Сталин йолташын вуйлатымышт дене первой да кокымшо вичияш планым темыш да кумышо вичияш планым темаш тӱҥале. Молотов йолташын доклад тезисше элын коммунизмыш ошкыл каймыжым ончыкта. Советский Союз Сталинын вуйлатымыже дене, капиталистический эл-шамычын окружений-ыштым ончыде, ӧрмат ок кӱл, тиде кугу миссийым темя. Кумышо вичияш план Советский Союзын вийым да обороноспособностьшым эше утларак кугемда. Тиде—тӱнян ончык кайыше да пашазе массын социализм элжым аралымаште, мирым аралымаште да антифашистский кучедалмашым виянгдымаште пеш кугу значениян. Ме кумышо вичияш планым саламлена да Китай ден Советский Союз коклаште келшен илымашым эше пеҥгыдемдаш желатлена".

Тыгак Францийын, Латвийын, Бельгийын да моло эл шамычын газетышт Молотов да Жданов йолташ-шамычын ВКП(б) ын XVIII с'ездыште ыштышаш доклад тезисышт вер ен коймаш вереш печатлат.

Японец-шамычын йомдарымышт

Сар жапыште Китайыште японец-шамыч 700 тӱжем еҥым йомдареныт. Китаец-шамыч 649 японский самолетым пытареныт да 2.202 самолетым локтылыныт. Японец-шамыч 580 суднам, 1.200 грузовикым, бронеавтомобильым да танкым, 72.592 винтовкым, 4.168 куштылго ден неле пулемет-шамычым, 644 манометрым йомдареныт.

Дружный звена

"Мемнан звенаштына индеш пионер, чыланат дружный, сай йолташ - шамыч улыт. Яра жапым шукыжым пырля эртарена.

Школыштына иктаж кружок организоватлалтеш гын, ме тушто активный член лийын шогена. Кызыт мемнан звена ПВХО-лан норма - шамычым сдатлаш ямдылалтеш. Южышт фотограф лийнешт, садлан фотокружокышвозалтыныт.

Звенан планжым ме тӱшкан ыштена. Кажне пионер шке шонымыжым каласа, тунам план шкаланна келшыше, интересный лиеш.

Ме звеньевой сборышто отрядной сборлан ямдылалтына, адак тӱнямбалсе событий да вождь-шамычын илышышт гыч беседым эртарена.

Лебедева Зоя

Мемнан звенасе иктаж пионер плохо отметкым налеш гын, тунам звена дене погынен полыш пумо нерген кутырена. Кеч кӧат йолташыжлан полшаш кӧнэ.

Лебедева Зоя,
У-Тор'ял ПКШ, VII-ше класс, 3-шо звенан вожатыйже.

Кукурузым куштем

Самырык натуралист-шамыч ял озанлыкыште пашам шуко ыштыше еҥ-шамычымат туныктен кертыт.

Попова Маргарита

Теве мый кодшо ийын 53 килограмман тыквым ончен куштенам. Но тидым вашке ышташ ыш лий. Школыштына биологий дене туныктышо Гордеева шуко полшыш.

Мутлан, мемнан верыште кукурузлан лийын шуашыже шокшо жап огеш сите, но сайын ончаш да кӱлеш мероприятийым кучылташ гын, кукурузым куштен шукташ лиеш.

Мыят кукурузым шуктынем. Садлан кызыт кукуруз нӧшмым парникыш шындаш ямдылем.

Попова Маргарита.
Ронго кыдалаш школ.

Коллекцийым ыштена

Тений марте мый ученый Писаревын ржано-пшеничный гибридшым лукмо дене заниматленам. Январь тылзе гыч геологийым тунеммаш кусньшым.

Йоча технический станций пелен ме геологический группым ыштен улыва. Мемнан группын тӱҥ задачыже тыгае: колхозлан пасулан йӧрыш минеральный удобренийым пален налаш, почвым тунемын, тушто ситыдымаш элемент-шамычым пален налаш да почвым ончыктышо картым чертитлаш. Тиде мемнан республикысе колхозник-шамычлан мландым ӱяндашышт да шурно лектышым кугемдаш кугу полышымпуа.

Минералым палаш тунемде да нунын свойствыштым шинчыде тидым шукташ огеш лий. Ме группа дене кызыт Веберын „Методы геологической с'емки", Разумовскийын „Спутник геолога" да моло книга-шамычымат лудын улыва.

Кызытат ме практический пашам ыштена. Теве Изи Какшан энерыш йоген пурышо Пемба энер телымат ок кылме. Шукерте огыл тиде энер гыч шунын, ошман, фосфорит, мергельын образецыштым конден улына. Минералым тунем налын Пемба энерысе минералл-шамычан коллекцийым ыштена.

Кеҥежым Модин йолташ дене пырля Элнет энерым исследоватлаш каена. Мемнан тиде пашана Всесоюзный ял озанлык выставкыште ончыктылташ тӱҥалеш.

Бабушкин Боря,
Йошкар - Ола йоча техническкий станцийысе геологический кружок член.

Республиканский Испанийысе ӱдрамаш-шамыч фронтыш кайше кӧр'еҥ - шамыч олмеш оборонный промышленностьышто пашам ыштат.

Снимкыште: Самырык пашазе ӱдрамаш самолетын шассижым шога.

ТАСС-ын фотохроникыже.

Австралийыште кугу пожар лиедат

АВСТРАЛИЙЫШТЕ пеш чот шокшо жап шога. Тушто кугу шодра пожар лиедат. Даже пашазе поселко ден села-шамыч йӱлаш тӱҥалыныт. Пожар годым Виктория штатыште гына 63 еҥ колен. 15 январьыште кугу пожар лиймылан шикш пӱтынь Сидней ола ӱмбалым леведын.

14

Йошкар-Ола район, Кузнецовский средний школышто тунемше-шамыч перерыв годым А. С. Пушкинын произведенийжым коллективно лудыт.

Фото С. Чуршуковын.

ГЕНИЙ ПУШКИН

От мондалт тый курым мучко,
Гений Пушкин, кеч куш тат.
Эр чолпанла) тӱня мучко*
Кажне кечын волгалтат
Йонгалт кайше йӱкет дене
Эрык верчын мӱренат.

Мурет-влакым умдо семын
Тушман шӱмыш шуктенат.
Мемнан эрык илышнаже
Мурыштетше койын раш.
Мурет-влакет ӱжын улыт
Тушман-влакым шалаташ.

А. АЙГУЗИН.

*) Чолга шӱдыр

„Эчей“ ойлымаш нерген айста канашена

КӰЛЕШ ГОДЫМ АЧАМАТ ЧАМАНЫМАН ОГЫЛ

„Эчей“ ойлымашым ме ача-ава овчылно лудын улына. Нунат Эчейын тыгай улмыжлан куанен гына колышт шинчат.

Теве кодшо ийын мемнан „Маяк“ колхозыштат Пире пӱ Йыван ден Сакар гай вор-шамыч лийыныт. Елкин Г. ден Орлов Ф. 200 пуд киндым государствылан пушаш олмеш шке коклаштышт шелыныт. Нуным разоблачитлымаште меат полшенна. Кызыт нине вор-шамыч т ю р ь м а ш т е шинчат.

Пионер-шамыч, те бдительный лийза. Ийготна изи гынат, ме шкенан родинылан кугу пайдам ыштен кертына.

Тараканов И.

Пектубай кыдалаш школ.

ЭЧЕЙ СЕМЫНАК ЫШТЕН

Мемнан колхозышто тунемше ӱдыр Борисова Екатерина чылт Эчей семынак ыштен.

Анеева Натале ден ӱдыржӧ—Александра кол ер воктенсе курык гыч колхозын шӱаш шарыме йытыным вумалаш тӱҥалыныт улмаш. Катя тидым шижынат, тунамак колхоз правленийыш миен каласен. Уке гын, колхозын йытыньжым вуно шуко шолыштыт ыле.

Колхозник-шамыч тудлан благодарностьым каласеныт. Ужам гын, мыят тыгай паша нерген правленийышке каласемак ыле.

Хлебников Павлик.

У-Тор'ял район, Кузнеч ПКШ.

Колхозлан полшем

Эчей—тунемаш моштышо йоча. Тудо—лӱдымӧ, адак сай йолташ. Айста меат тыршен тунемаш тӱҥалына. Кӧн хорошо отметка гын, отлично отметкым налаш тыршыже, посредственный гын, хорошо отметка лийже. Тунемме дене пырля общественный пашам ыштышаш полшыман.

Мый колхозлан эре полшен шогем. Колхозышто пырдыж газетым лукташ полшем. Посна колхозник-шамычын ситыдымашышт-ым критиковатлен, статья-шамычым возем.

Сидыганов Павел.

Кужеҥер район, Салтак ял ПКШ, 7 класс.

Пагалыме „Ямде лий“ редакций! Мый тыгай йодышым умылтараш йодам: пионерыш пурыдымо тунемше пионерский сборышто лийын кертеш мо?

2 февральыште ВКП(б)-ын 18-ше с'ездшылан подаркым ямдылыме нерген мемнан отрядын сборжо лие. Сборыш тунемше Кузнецов Н. пурен ыле. Тый пионер отыл, манят, отрядной вожатый Яковлев И. тудлан лекташ кӱштыш.

Мыйын шонымаште, вожатый Яковлев йолташ йоҥылыш ыштен. Редакций деч вашмутым вучем.

Пионер ЯКОВЛЕВ Г.
Шиньша кыдалаш школ,
Морко район.

* * *

Пионерский отряд-шамыч—советский йоча-шамычын коммунистический организацийышт. Ленинский комсомол тиде организаций гоч йоча-шамычым коммунизм духеш воспитатла.

Пионерский организаций шке радамышкыже шуко школьник-шамычым пуртымо дене кугемеш. Мутат уке, тидлан тунемше шамыч дене отрядын воспитательный пашаже лийман, нунын дене эрвек живой кылым кучет гын, велэ пионерский отряд кушкеш. Пионерыште шогыдымо тунемшат лийын кертеш, вес отрядысе пионер-шамыч толын кертыт. Тыге тунемше-шамычын сборышто лиймышт нуным воспитатлаш полша да пионерский организацийыш пураш ямдыла.

Вожатый Яковлев И. йоҥылыш лийын. Пионерыш пурыдымо тунемше-шамычым пионерский организаций деч кораҥдымаш—вуным партий ден правительствылан преданныйым воспитатлаш огеш полшо.

Редакций.

Тӱр тӱрлымӧ кружок

Мемнан школыштына тӱр тӱрлымӧ кружок почылто. Кружокым Николаева В. С. вуйлата.

Кызыт кружокышто 30 утла йоча ден ӱдыр-шамыч тунемыт.

Вася Поляков.

Весьшӱргӧ ПКШ,
Морко район.

Снимкыште: Кужеҥер районын соцкультур пӧртшӧ.

Ик гана поп пазарыш имне дене каен. Пазарыште тудо шуко жап коштынат, ик аршын кутышан колым налын. Кол дене пырля мо налмыжым тер вуйыш оптен да мӧҥгышкыжӧ тарванен. А тудын тер вуйжо лачак рожын улмаш. Кечат шинчын, вашке пычкемшалташат тӱҥалеш. Поплан ала-мо эре лӱдыкшын чучын, эре кок могырыш онч ыштын. Тудо утларакше колымо деч лӱдын. Тудо эре илаш шонен, колымо нерген шонелташат лӱдын.

Поп имньыж дене изишак йорталта.

Кенета шеҥгелне ала-могай еҥ попын а р ш ы н кутышан колжым муын да кычкыра:

— Бачышка, коле-е-е-т!

Поп тидым колын да чытыраш тӱҥалын. Имныжымат чотырак покташ тӱҥалын, кок могырыш ончыштын. А еҥ а д а к:

— Поп мана-а-а-м! Коле-е-е-т!

Поп чотак лӱдӧ. Шкеже шона: „Эх калтак! Теве мыйын ӱмыр кушак пытышаш улмаш. Колем вет, эх, юмыжат!“ Вара имньыжым эше чот покташ тӱҥале. Имне тидын деч чот кудал кертын огылат, чыгынен шогалын. Поп тер гыч волен да куржаш тӱҥалын. Но изиш куржешат, лумеш пижеш. А имньыже кудал колтен.

Тиде ожно лийын. Кызыт тудо поп уке—колен.

Йомакым МАМАЕВ МИКЛАЙ колтен. (Шернур кыдалаш школ)

ЧЕСТНЫН ЫШТЫМАШ

Врач А. Шеполянская кинотеатреш оксан да документан сумкажым монден. Эрлашыжым Шеполянская йолташын паша ыштыме учреждений ыш, Виклен к о н квартирышкыже Шеполянская толжо манын, телефон дене звонитленыт. Вара пале лийын: сумкам 81-ше №-ан Ростовский школысо пионер-шамыч—Эмма Викленко ден Надя Григорьева муыныт улмаш.

Шеполянская й о л т а ш Эмма ден Надялан, тыге честнын ыштымыштлан благодарностьым каласен.

П. Фателевич.

Ростов—на-Дону.

УРОК ДЕЧ ВАРА

Чайнворд

Токмурзин Владимир (ТАССР) колтен

1. Электрон-шамычын движенийышт. 2. Русский писатель. 3. СССР-ысе эҥер. 4. Французский физик. 5. Великий русский художник. 6. Аляскысе ола. 7. Советский Союзын Геройжо. 8. Африкысе ер. 9. Крымысе курортный ола. 10. Колхозлан мландым вечнылан пумым ончыктышо документ. 11. Пӱкш кӧргӧ. 12. Альпын вершиныже.

Ответ-шамыч

(59-ше №-ым ончо)

Географический йодыш. Таз Обский губаш йоген пура.

Логогриф. Шинчал—шинча.

Тушто. Мардеж вакш.

Туштан сӱрет. Мераҥ сӱретым пурла велне, пырня ӱмбалне.

Метаграмма-шамыч. Кож—вож—шож; йӱр—кӱр—вӱр.

Чын ответым колтеныт: Купсольцев Владимир (Шернур район, Купсола пелэ кыдалаш школ), Загайнов Миклай, Павлов Иван да Смоленцев Серафим (Йошкар-Ола).

Шуко йоча-шамыч „Ямде лий“-еш, але моло вере печатлыме задачым, туштым, тыгак кроссворд, лабиринт, чайнворд сӱретым да молымат колтылыт. Кроссвордысо да чайнвордысо мут-шамычшамычат южыжым газетыш пуртылмым возкален колтат. Конечно, ме тыгай материалым газетыш огына пурто.

У мут, сӱрет-шамычым шоныза.

Кажнылан тидым посна умылтараш огыл манын, ме тидым газет гоч увертарена.

РЕДАКЦИЙ.

Отв. редактор—
И. М. МУЗУРОВ.

Упол. Марлита № А—121. Йошкар-Ола, Мргосиздатын 1-ше типографийже.